

1. 2.Алексеева В.Г. Ценностные ориентации как фактор жизнедеятельности и развития личности // Психологический журнал / В.Г. Алексеева. – 1984. – Т.5, №5. – С. 63 – 70.
2. Панченко Л.М. Цінність як філософська інтенція буття людини // Вища освіта України:Теоретичний та науково-методичний часопис/Л.М. Панченко. – Київ, 2002. - №4 (6). – С. 33 – 37

УДК [316.362.1-055.52-055.62-042.3]:159.923.2-053.6

ЩЕРБАН Т.Д., БРЕЦКО І.І., ЯБЛІНСЬКА Х.І.
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ ВНУТРІСІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Виняткового значення у розвитку підростаючої особистості надається сім'ї, як першій соціальній групі, атмосфера якої має значний вплив на формування характеру й соціальної поведінки підлітків.

Істотний внесок в розвиток проблеми внесла Л. Беньямін [1]. Відповідно розробленої нею моделі взаємин "батьки-діти", зв'язок між поведінкою батьків і поведінкою дитини не однозначний: дитина може реагувати на одну і ту ж поведінку батьків двома способами. Так вона може відповідати на батьківську поведінку "додатково", тобто ініціативою на надання самостійності; втечею на переслідування; але вона може відповідати на батьківську поведінку і "захистом", - тобто, у відповідь на відторгнення дитина може вести себе з батьками так, ніби ті люблять її і уважні до неї, тим сами запрошуючи батьків змінити їх поведінку по відношенню до себе. Слідуючи цій логіці, дитина, виростаючи, починає вести себе по відношенню до інших людей так само, як батьки вели себе по відношенню до неї. У своїх дослідженнях Л. Беньямін розглядає також питання про співвідношення самосвідомості дитини і відношення батьків до дитини. Цей зв'язок розкривається як інтроспекція батьківського відношення і способів управління поведінкою дитини. Так, наприклад, присоромлення дитини може трансформуватися в її свідомості в тенденцію до самозвинувачення, домінування батьків у відносинах з нею, перетворюється в направленість бути господарем самої себе, жорстоке самокерівництво.

За тим, як відбувається "інтеріоризація" самосвідомості дитини О. О. Бодальов [2; 3] виділяє кілька типів внутрішньосімейного спілкування:

- 1) пряме чи не пряме (через поведінку) навіювання батьками образу чи самовідношення;
- 2) безпосередню детермінацію самовідношення дитини шляхом формування у неї стандартів виконання тих чи інших дій, формування рівня домагань;
- 3) контроль за поведінкою дитини, в якому вона засвоює параметри і способи самоконтролю;
- 4) непряме управління формуванням самосвідомості шляхом залучення дитини в таку поведінку, яка може підвищити чи занизити її самооцінку, змінити її образ самого себе.

Дослідження взаємин у сім'ї засвідчують, що основними рисами, які батьки виділяють у дитині і які одночасно виступають об'єктом їх впливу є:

1) вольові якості дитини, її здатність до самоорганізації, її цілеспрямованість;

2) дисциплінованість, яка в батьківській інтерпретації часто перетворюється в слухняність;

3) підкорення дитини батьківському авторитету;

4) інтереси, перш за все до навчання;

5) здібності – розум, пам'ять.

Порушення взаємин у сім'ї, вплив факторів жорстких взаємин з підлітками посилюють соціальну дезадаптацію підлітків, що переноситься ними в різні сфери взаємодії з оточуючими. За дослідженнями Т.В. Корнилової [4] показники труднощів соціалізації можуть бути пов'язані із сімейним неблагополуччям, коли погрожуюча, принизлива сімейна обстановка сприяє формуванню образу світу як в цілому погрожуючого соціального оточення. Така позиція переноситься підлітком із сім'ї на інші міжособистісні взаємодії.

Таким чином, як взаємини батьків так і їх особистісні якості, характер спілкування підлітків з батьками - впливають на формування особистості дітей позитивно, непослідовно (амбівалентно) і негативно.

Література

1. Benjamin L.S. Structural analysis of social behavior // Psychological review. – 1974. – V. 81
2. Бодалев А.А. Популярная психология для родителей / Бодалев А.А. – М.: Педагогика, 1989. – 178 с.
3. Бодалев А. А. Психология межличностного познания / Бодалев А.А. – М.: Педагогика, 1981. - 297 с.
4. Корнилова Т. В. Факторы социального и психологического неблагополучия подростков в показателях методик стандартного интервью и листов наблюдения / Корнилова Т. В., Смирнов С. Д., Григоренко Е. Л. // Вопросы психологии. – 2001. – № 1. – С. 107-123.

УДК 331.102.24:316.77-057.21(043.2)

ЩЕРБАН Т.Д., ЩЕРБАН Г.В.
Мукачівський державний університет

ВІДНОШЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО КОМУНІКАТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Готовність до професійної діяльності - це складне утворення, яке поєднує професійні та психологічні якості. Одним із критеріїв готовності до професійної діяльності є ставлення особистості до обраного фаху. [1]. Активний етап формування психологічної готовності включає в себе стадії вибору професії, вступу у навчальний заклад, адаптації до навчання, адаптації до професійної діяльності. Саме в процесі професійної підготовки відбуваються найбільш значущі особистісні зміни, що обумовлюють напрямок та успішність розвитку психологічної готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності [2]. Сьогодні є багато досліджень, які вивчають умови, засоби та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>